

POSTANOWIENIE Z DNIA 8 STYCZNIA 2008 R.

V KK 416/07

Jeżeli podstawą umorzenia postępowania jest ustalenie znikomej szkodliwości społecznej czynu (art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k.), to – kierując się kryteriami określonymi w art. 115 § 2 k.k. – należy rozważyć, między innymi, postać zamiaru i motywację sprawcy, a to w konsekwencji rodzi wymaganie usytuowania sprawcy w procesowym charakterze podejrzanego. Skoro organ procesowy tego nie uczynił (choć powinien), to z tego tytułu, kosztem praw gwarancyjnych określonej osoby, organ ten nie może uzyskać swoistego ułatwienia w postaci możliwości podjęcia w każdym czasie, w trybie art. 327 § 1 k.p.k., umorzonego wcześniej postępowania karnego. Negatywna przesłanka procesowa stanowi przeszkodę kontynuacji postępowania, umorzonego postanowieniem prokuratora.

Przewodniczący: sędzia SN M. Gierszon.

Sędziowie: SN A. Kapłon (sprawozdawca),

SA (del. do SN) G. Salamon.

Prokurator Prokuratury Krajowej: D. Barski.

Sąd Najwyższy w sprawie Piotra Ś., wobec którego umorzono postępowanie karne o czyn z art. 231 § 1 k.k. i innych, po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 8 stycznia 2008 r., kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego – na niekorzyść, od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 11 maja 2007 r., zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w O. z dnia 7 listopada 2006 r.,

o d d a l i ł kasację (...).

U Z A S A D N I E N I E

Zastępca Prokuratora Rejonowego w O. postanowieniem z dnia 19 marca 2005 r., umorzył śledztwo w sprawie „przekroczenia uprawnień przez starszego posterunkowego Piotra Ś. z Komisariatu Policji w P. w dniu 16 listopada 2004 r., polegającego na zaniechaniu spowodowania powtórnego badania rowerzysty Ireneusza N. alkosensorem, po ujawnieniu w wydychanym przez niego powietrzu 0,21 ‰ alkoholu i niesporządzenia protokołu użycia elektronicznego urządzenia kontrolno-pomiarowego do ilościowego oznaczenia alkoholu w wydychanym powietrzu i zaniechaniu sporządzenia dokumentacji niezbędnej do skierowania wniosku o ukaranie za wykroczenie oraz sfalszowania wyniku badania alkosensorem przez przerebienie cyfry 0,21 ‰ na 0,19 ‰ na rejestrze użycia alkosensora oraz w notatniku służbowym”, tj. o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. – na mocy art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. – wobec znikomej społecznej szkodliwości czynu.

Prokurator Prokuratury Rejonowej w O., na podstawie art. 327 § 1 k.p.k., postanowieniem z dnia 4 stycznia 2006 r., podjął na nowo, umorzone postanowieniem Zastępcy Prokuratora Rejonowego w O. z dnia 19 marca 2005 r., śledztwo w sprawie przekroczenia uprawnień przez policjanta Piotra Ś. z Komisariatu Policji w P. w dniu 16 listopada 2004 r. i sfalszowania przez niego wyniku badania alkosensorem rowerzysty Ireneusza N.

Sąd Rejonowy w O., wyrokiem z dnia 7 listopada 2006 r., uznał Piotra Ś. za winnego tego, że „w dniu 16 listopada 2004 r. w P., jako starszy posterunkowy Komisariatu Policji w P., po ujawnieniu w powietrzu wydychanym przez rowerzystę Ireneusza N. 0,21 ‰ alkoholu, zaniechał spowodowania powtórnego badania stanu trzeźwości Ireneusza N. i nie sporządził

protokołu użycia elektronicznego urządzenia kontrolno-pomiarowego do ilościowego oznaczania alkoholu w wydychanym powietrzu oraz dokumentacji niezbędnej do skierowania wniosku o ukaranie za wykroczenie, a także sfalszował w rejestrze użycia alkosensora i notatniku służbowym uzyskany wynik badania stanu trzeźwości przez przerobienie cyfry 0,21 ‰ na cyfrę 0,19 ‰, przez co nie dopełnił swoich obowiązków oraz je przekroczył”, tj. popełnienia przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k., za co skazał go na karę grzywny w wysokości 50 stawek dziennych, przyjmując jedną stawkę dzienną grzywny za równoważną kwocie 20 zł.

Sąd Okręgowy w O., po rozpoznaniu sprawy z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego, wyrokiem z dnia 11 maja 2007 r., zaskarżony wyrok uchylił i postępowanie karne, na zasadzie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., wobec oskarżonego Piotra Ś. o czyn z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k. – umorzył.

Wyrok ów zaskarżył kasacją w całości – na niekorzyść oskarżonego Piotra Ś., Prokurator Generalny, zarzucając „rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie prawa procesowego, a to art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., polegające na uznaniu, że wyrok Sądu Rejonowego w O., skazujący Piotra Ś. obarczony był bezwzględną przyczyną odwoławczą, gdyż zapadł w wyniku kontynuowania uprzednio prawomocnie umorzonego postępowania, mimo, że postępowanie to zostało podjęte na nowo na podstawie art. 327 § 1 k.p.k. przez właściwego prokuratora, a wcześniej w jego toku nie przedstawiono żadnej osobie zarzutu popełnienia przestępstwa”.

W oparciu o tak sformułowany zarzut autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w O. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja nie jest zasadna.

W treści powołanego postanowienia prokuratora z dnia 19 marca 2005 r. jawi się precyzyjny opis czynu oraz nie ulega wątpliwości, kto tego czynu się dopuścił i wobec kogo ostatecznie, dokonując oceny, iż stopień społecznej szkodliwości jest znikomy, postępowanie umorzono. Postanowienie to nie zostało zaskarżone i wobec tego uprawomocniło się.

Sąd Najwyższy generalnie aprobuje stanowisko wyrażone w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 1994 r., WZ 122/94 (OSNKW 1994, z. 9-10, poz. 64), który to judykat słusznie przywołał także Sąd odwoławczy w części motywacyjnej zaskarżonego wyroku, a mianowicie, że „prawomocne postanowienie prokuratora o umorzeniu postępowania przygotowawczego na podstawie art. 280 § 1 i art. 11 pkt 2d k.p.k., w którym stwierdzono popełnienie przez oznaczoną osobę czynu o znamionach określonych w ustawie karnej, ale o znikomym stopniu społecznego niebezpieczeństwa (obecnie – społecznej szkodliwości) stwarza stan rzeczy osądzonej w rozumieniu art. 11 pkt 7d k.p.k. również wtedy, gdy przed wydaniem tego postanowienia osobie tej ani nie przedstawiono zarzutów, ani nie przesłuchano jej w charakterze podejrzanego (art. 269d k.p.k.)”.

Interpretacja obowiązujących przepisów i wynikające z niej ich praktyczne stosowanie musi mieć na uwadze, poza oczywiście innymi aspektami, także realną ochronę podstawowych praw uczestników postępowania karnego, w tym podejrzanego i oskarżonego (zob. Janusz Tylman – glosa do powołanego postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 1994 r., WPP 1995 r., nr 3-4, s.85).

Instytucja przedstawienia zarzutów ma bez wątpienia charakter gwarancyjny i powinna mieć zastosowanie, gdy zebrane dowody dostatecznie uzasadniają podejrzenie, że czyn popełniła dana osoba. Wiążąc to z realiami rozpoznawanej sprawy, jeśli ustala się znikomą szkodliwość społeczną czynu, to – kierując się kryteriami określonymi w art. 115 § 2 k.k., należy

rozważyć, m.in., postać zamiaru i motywację sprawcy, a to w konsekwencji rodzi wymaganie usytuowania sprawcy w procesowym charakterze podejrzanego.

Skoro zaś organ procesowy tego nie uczynił (choć powinien), to z tego tytułu, kosztem praw gwarancyjnych określonej osoby, nie może uzyskać swoistego ułatwienia w postaci możliwości podjęcia w każdym czasie, w trybie art. 327 § 1 k.p.k. umorzonego wcześniej postępowania karnego (zob. Tomasz Grzegorzczak: Kodeks postępowania karnego – Komentarz, Kraków 2003, str. 853-854).

Innymi słowy rzecz ujmując, negatywna przesłanka procesowa bez wątplenia odnosi się także do kontynuacji postępowania, umorzonego postanowieniem prokuratora. Zatem *in concreto*, przy uwzględnieniu rozważań wyżej przedstawionych, zaistniała powaga rzeczy osądzonej, (zob. Z. Gostyński red.: Kodeks postępowania karnego – Komentarz, Dział I – Z. Gostyński, S. Zabłocki, s. 311, 312, Warszawa 2003).

To z kolei, wobec sytuacji określonej w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. i art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., przyniosło skutek w postaci uchylecia wyroku Sądu pierwszej instancji i umorzenia postępowania karnego wobec oskarżonego Piotra Ś.

Na koniec zauważyć należy, iż art. 327 § 1 k.p.k. może być i zapewne będzie stosowany w praktyce, jednak nie w sytuacji będącej przedmiotem rozważań w sprawie niniejszej.

W tego rodzaju sprawach powrót do tego postępowania, o ile zaistnieją przesłanki określone w art. 327 § 2 k.p.k., może nastąpić poprzez wznowienie owego postępowania.

W tym stanie rzeczy, nie znajdując podstaw do uwzględnienia kasacji, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.